

עלום הוינה

דעתן איתן בני לאת מתן תורה - תולדות

א בשלשה דברים נכנסו ישראל לברית במילה וטבילה וקרבת ב מילה

(2) כ"א ק"א ס"א ד"ה

א"ת כ"ה ע"ה

היתה במצרים כשנאמר וכל ערל לא יאכל בו מל אותם משה רבינו שכולם ביטלו ברית מילה במצרים חוץ משבט לוי ועל זה נאמר ובריתך ינצורו וטבילה היתה במדבר קודם מתן תורה כשנאמר וקדשתם היום ומחר וכנסו שמלותם. וקרבת כשנאמר וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות על ידי כל ישראל הקריבום: ד וכן לדורות כשירצה הגוי להכנס לברית ולהסתופף תחת כנפי השכינה ויקבל עליו עול תורה צריך מילה וטבילה והוצאת קרבן. ואם נקבה היא טבילה וקרבת. שני ככם כגר מה אתם במילה וטבילה והוצאת קרבן אף הגר לדורות במילה וטבילה והוצאת קרבן והוא קרבן הגר עולת בהמה או שתי תורים או שני בני יונה ושניהם עולה. ובזמן הזה שאין שם קרבן צריך מילה וטבילה וכשיבנה בית המקדש יביא קרבנו:

אמר ככם כאבותיכם מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והוצאת דם אף הם לא יכנסו לברית אלא במילה וטבילה והוצאת דמים: להביא פרידה אלה א"ת שלא מציינו בכל התורה כולה: לא אמרו קן אלא קולקול עליו: ולא התניא והקריבו מה חיל לפי שנאמר בתורים והקריב עליהם אני ואמר הרי עלי עולת העוף לא יפרש משני פירושין תל הקריבו אפי' פרידה איתת חובת מידה לא אשכחן והאיכא יולדת דמתא בן יונה או תור לתמאא משום דאיכא כבש ביהדי צביר כר מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא כ"י בשלש מילה דכתיב כי מלים היו כל העם והוצאתם או נמי מרבא ואעבור עליך ואראך מתבוססת ברמך ואמר לך מתבוססת חיי ונ' הוצאת דמים: דכתיב וישלח את נערי בני ישראל אלא טבילה כגון דכתיב ויקח משה חצי העם וזרק על העם ואין הוא בלא טבילה אלא מעוה דאזינא דליכא קרבן לא נקבל נרים אמר רב אחא בר יעקב וכי יגור אהבם גר: אשר כתיבם צנן

(3) ספר האמנים א"ת

וכן בעצרת נהגו לומר רות, ושמעתי את הטעם לפי שכתב בו, בתח"י קציר שעורי והוא זמן הקציר. ואני מצאתי טעם יפה, לפי שאבותינו לא קבלו את התורה ולא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והוצאת דמים כדאמ' בפ' החולץ והיא נתגיירה, כדכתי' כי אל אשר תלכי אלך, מתוך דכתי' תשובת רות אנו יודעי' את דברי נעמי שאמרה לה אסר' תחום שבת באשר תלכי אלך אסור לך יחוד באשר תליני אליך, מפקדינ' בתרי"ג מצות עמך עמי, אסיר לך ע"ז ואלהיך אלהי כו' כדאמ' בפ' החולץ וכל ישראל נתגיירו בקבלת התורה, על כן יתכן לומר ספר רות בעצרת. אב"ן.

(4) ח"ה כ"ה

י' ולענין (ט) עדות אפי' אחים מן האם יג מעידים זה לזה דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי:

הכיסורים בהנך דאסירי לא פריצי בהו. ועיין רש"י (קומא שם) שבכו על הנוספות. ואם לא היו רגילים לא היו בוכים. ואיך אמר רחמנא אתר מתן תורה שובו לכם לאהליכם - ואין אהלנו אלא אשתו (מועד קטן ז, ב) - הלא אלו שנשאו קרובותיהם צריכים לפרוש מהם: ועל כרחך דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי. והא דמוכיח ריש ביצה מהא דדבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו, היינו דאי משום עריות שנשאו קודם, לא היה לו לאמר להם עד שיאמר האיסור על עריות קודם. וזה ברור. ויתכן יי, דקיימא לן דחרדה - שחרדו כל העם - מסלק הדמים. ולא יראו בשיהם דמים, ויהיו סהורות לבעליהן.

ה, כז שובו לכם לאהליכם. החתם סופר בחידושי לעבודה זרה כתב כי נחקשה כל ימיו מהיכן הוציאו חז"ל (יבמות כב, א) הא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, יעויין שם. ולדעתי פשוט, דיצא להם דמסתמא היה ליוצאי מצרים נשים הרבה שהיו מאותן שאין בני גנות מותרין עליהן. ועמרום יוכיח שגדול הדור היה ונשא דודתו. וכן אמרו ביומא פרק יום

(5) ח"ה כ"ה

איתמר* היו לו בנים בהיותו עובד מוכבים ונתגייר ד' יודגן אמר* קיים פריה ורביה וריש לקיש אמר לא קיים פריה ורביה רבי יודגן אמר קיים פריה ורביה דהא הוה ליה ריש לקיש אמר לא קיים פריה ורביה* גר שנתגייר כקטן שנולד דמי

(6) ח"ה כ"ה

מ' ו' ז' (7)
מ' ז' ח'
:100

מתני' ילא יבטל אדם מפריה ורביה אלא איכ' יש לו בנים כ"ש אומרים שני זכרים ובה אומרים זכר ונקבה שנאמר זכר ונקבה בראם: גמ' הא יש לו בנים מפריה ורביה במיל מאשה לא במיל מסייעא ליה לרב נחמן אמר שמאל דאמר אע"פ שיש לו לאדם כמה בנים אסור לעמוד בלא אשה שנאמר לא טוב היות האדם לבדו ואיכא דאמרי הא יש לו בנים במיל מפריה ורביה ובמיל נמי מאשה נימא תדרי תיובתא דרב נחמן אמר שמאל לא אין לו בנים נושא אשה בת בנים יש לו בנים נושא אשה דלאו בת בנים נפקא מינה למכור ספר תורה בשביל בנים: בית שמאי אומרים שני זכרים: מאי מעמייהו דבית שמאי ילפינן ממשא דכתיב בני משה גרשום ואליעזר ובית הלל ילפינן מברייתו של עולם

כתב הרמב"ם בפ"ג מהל' איקור' הל' א' בשלש דברים נכנסו ישראל לבית במילה וטבילה וקרבן, ובהל' ג' כתב, זקרבן כשנאמר וישלח את עמרי בני ישראל ויעלו עולות על ידי כל ישראל הקריבוס'. ופ"ג כונת סוף דברי הרמב"ם שעל ידי כל ישראל הקריבוס, דמהי הכונה בזה.

והנה מלינו דוגמת דבר זה הרמב"ם בפ"א מהל' תשובה הל' ב' לגבי שער המשחלת, שכתב הרמב"ם, שער המשחלת לפי שהוא כפרה על כל

ישראל, כה"ג מתודה עליו על לשון כל ישראל, ואשר כונתו לומר בזה דמכיון דהשעיר המשחלת הוא קרבן ליצור, כה"ג מתודה עליו וידוי של ליצור, ואיך נראה דגם כונת הרמב"ם הוא לומר דהעולות שהקריבו צמדבר היו קרבן ליצור על כל ישראל, ולפי"ז נראה מצוה דדברי הרמב"ם דהגירות צמדבר הו"א גירות של ליצור, וכמו שכתב הרמב"ם דעמרי בני ישראל על ידי כל ישראל הקריבוס, ואם הקרבן הוא קר"ל גם הגירות היא גירות של ליצור, ונראה עוד, דגם הקבלת מצוות וכל מעשה הגירות, לא היה גירות נפרדת לכל אחד ואחד מישראל, אלא נתגיירו כולם צב"א והיו חלות גירות של ליצור, דכזה שכלל ישראל כולו כאחד אמר כאיש אחד בלב אחד מעשה וכשמע, הו"א מעשה קבלת עול מצוות של גירות צב"א, והיה בזה חלות גירות על כל הליצור כאחד.

(9)
הכרי
ק"מ
ח"ק
ק"כ

(8)
ת"ט
כתומות
ל'

מטבילין איש פלגאיה כ"ד משום דחסת הוא. וחסת הוא א"י משום שליחות דכין דחסת הוא ל' א"ן סה"י דעבד ליה שליח כדמכח בפ"ק דב"מ (דף י"ב) גבי חז"ל משום די חסידותו ולא גרע משליחות חז"ל היך זמן לקמן והלא א"ן שליחות לקמן כדלמרינן כחז"ל א"ן ע"כ (שם ט"ז) ועוד דלכתי שוכר סוכנים הוא, וחז"ל הסת דקמן דלתי לכלל שליחות איש ליה א"י מדרבנן שוכר סוכנים דלא אתי לכלל שליחות אפ"י א"י מדרבנן ליה ליה ונראה לר"י דהכא נמי דכין ל' מדרבנן כדלמרינן הסת דקמן איש ליה א"י מדרבנן וחז"ל דלכתי שוכר סוכנים הוא הא אתי לכלל שליחות א"י כיון דכתיב א"י מעשה ישראל הוא ליה כשיראל גמור לעמין א"י וחז"ל הכי הו"י בר מדרבנן וע"כ ליה בבת ישראל וקדושי קדושי הא מן סוכרה שוכר סוכנים הוא וי"ל דקטבר מ"ד בהלכה דבה (יבמות דף ט"ז) דש כח ב"ד תמיים משקל דכר מן הסוכה פקס ועשה

ס"ט (10)

וביסוד זה יש לבאר, מה שחמוה כד' הגמ' בשבת (קל, א) עה"פ וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו, על עסקי משפחותיו, וברש"י שם שנאמר להם קרובות, דהיינו שזכו על שהולכו לפרוש לאחר מ"ח מעריות שזיניהם, ותמה המהר"ל צגור אריה (פ' ויגש) הא גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ואיך לאחר הגרות של מ"ח בטלה כל הקורבא שזיניהם, ע' בזה בש"ס בהקדמה (אות ט). ולמש"י י"ל, דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, היינו דוקא בשנתגייר לבדו, דכזה ע"י הגירות הוא כקטן שנולד, ובטלה והקורבא לכל משפחתו, וגם אם משפחתו יתגיירו אח"כ, כבר בטלה הקורבא שזיניהם, מכח הכלל של גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, כיון דאין כאן אלא גירות של יחידים, אבל בגירות של מתן תורה, אשר כמש"י היא חפלא של גירות אחת על כל הליצור כאחד, א"כ נמלא דהגירות חלה כאחת עליהם ועל כל משפחותיהם, וע"כ אין שייך לומר שם כקטן שנולד לגבי קרוביהם, דהא גם הקרובים נתגיירו עמם כא' וזה חפלא של גירות אחת על כולם כאחד, עם כל דיני הקורבא שלהם.

(11) מ' ז' ח'
:34

ואין מדין עליו ואין מדיקין עליו קבל מלין אותו מד נשחידו בו ציצין המעכבין את המילה חזורים ומלין אותו שניה נתרפא מצבילין אותו מד ושני ת"ח עומדים על גביו ומדיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמדות מכל ועלה דרי הוא בישראל לכל דבריו

מטבילין חיה מיד. משמע שהמילה קודם טבילה והלאה אין גר עד שימול ויטבול וצ"ל דאמר בהסרל (לקמן דף ע"ח) משכנס שנתגיירה בנה אין צריך טבילה וא"ל דשאני ססס דאכסי לא מי למילה :

(14) כ"ט ע"פ

ע"ב. נתרפא מטבילין אותו מיד. תמיהני למה משהין אותו, יטבילוהו תחילה ומיד ימול. ושם מצוה למול ואחר כך לטבול. אי נמי כיון שהמילה קשה עליו, מלין אותו תחילה, כדי שאם דעתו נוקפו יפרוש. ומיהו אם טבל ואחר כך מל הרי זה גר, דלא שנא מילה וטבילה ולא שנא טבילה ומילה. תדע דהא אמרינן לקמן בפרק הערל (ע"ח, א) גיורת מעוברת שטבלה בנה אין צריך טבילה, והרי קדמה טבילה למילתו אם זכר הוא, והוה ליה למימר בתה אינה צריכה טבילה.

(15) הכ"כ ק"ס ע"פ ק"ס

ולי נראה דמילה קודמת לטבילה עכ"כ, דאם לא כן¹ לעולם היתה טבילה קודמת משום שיהוי מצוה, אלא כיון שהטבילה כוללת עיקר גירות² ולצאת מטומאת גוים וליכנס בקדושת ישראל לפיכך צריכה לבסוף. דאפילו בלוקח כלים חדשים מן הגוי צריכין טבילה ומן הטענה הזאת, וכמו שאמרו בעבודה זרה בגמרא דבני מערבא³, ולגבי לוקח כלים ישנים נמי אמרו שם⁴ מגעילין ומטבילין, לומר דטבילה צריכה לבסוף. אלא דאיפשר דהתם אי הטבילה תחלה עלתה להם טבילה, דלא כתיבא עיכובא, וכן כתב שם הראב"ד ז"ל⁵. וכל שכן הכא בפורש מן הערלה שהוא כפורש מן הקבר כדאמרינן בפסחים⁶, שהיא צריכה לבסוף. ושתי טבילות לא הצריך הכתוב, אחת קודם מילה ואחת לאחר שפירש מן הערלה. ואיפשר נמי דלכתחלה דוקא ואי עבד עלתה לו טבילה⁷.

שהיו מצות לא¹ שהיו. וא"ת ולמה משהין אותו למולו בתחלה ולהמתין עד שיתרפא; יטבילוהו בתחלה. וי"ל כשהוא ערל אין טבילה מועלת דה"ל כטובל ושוך בידו, דאפילו בדיעבד מעכב² ותדע דהלוקח כלים מן הגויים שצריכים להגעיל ולהטביל הגעלה קודמת³, ואע"ג דהתם בדיעבד אם הקדים טבילה יצא⁴, שאני הכא דטומאת ערלות טומאה גמורה. אבל⁵ רבינו הרמב"ן ז"ל⁶ כתב בדיעבד אם טבל קודם מילה עלתה לו טבילה⁷, והביא ראיה מדאמרינן לקמן בפ' הערל⁸ גיורת מעוברת שטבלה בנה [אין]⁹ צריך טבילה, ואמרינן לה התם אפילו למ"ד דעובר לאו ירך אמו הוא, כן כתבו קצת רז"ל ב"ה¹⁰, ומ"ה הר"ם¹¹ דחה ראיה זו, דשאני התם דכשהוא במעי אמו אין בין¹² מילה והרי הוא כנקבה דסגי ליה בטבילה¹³, וכשנולד ומלין אותו אינו אלא כמו ישראל שהוא ערל¹⁴, דבלאו הכי נמי ישראל הוא¹⁵. הא בכל שצריך מילה בשעת גירות¹⁶ אם קדמה טבילה למילה חזרו וטובל.

(16) כ"ט ע"פ

ב. והנה יל"ע נשעת מתן תורה שהולרכו לטבילה נוספת משום הקבלת עול מנווח שקבלו כסיני, דהוי כמו תוספת גירות וכמ"ל, למה לא הולרכו גם להטפת דם ברית, ול"ע. ונאמת כעין קושיא זו אפשר לשאול גם בעבד שנשחחרר, שהוא לצריך טבילה לשם שחרור, דמ"ט הוא אינו צריך גם טפת דם ברית, וע' בזה ברמב"ן יבמות (מז, ב).

ולכאורה נראה לומר בזה, דנאמת שאני דין מילה גירות מטבילה, דעיקר דין מילה אינו שייך לעלם מעשה הגירות, אלא כל עיקרו הוא להפקיע שם ערל ולהוליאיו מטומאת העכור, ומשא"כ לטבילה היא חלק ממעשה הגירות ליכנס תחת כנפי השכינה, וע"כ כלל ישראל שכבר מלו עלמם במצרים והפקיעו שם ערל מהם, לא היו צריכים עוד הטפת דם ברית בזמן מ"ת, כיון שכבר פקע מהם שם ערל במילה הראשונה, אלא להוסיף טבילה בלבד כדי ליכנס בצרית, ולענין זה לא בעי' אלא טבילה ולא מילה, דרק טבילה הו"ל מעשה גירות. וכמ"ל י"ל גם לענין עבד כנעני שנשחחרר, דלתוספת הקדושה סגי ליה בטבילה, אבל מילה לא שייך ביה דהוא כבר מוחל ואין עליו שם ערל וטומאת העכור.

(17) קולת הע"ה ע"פ

י"ג פרק נושאין על האנוסה (צ"ח ע"ב) היתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה חייבין משום אחזק מן האם. והיינו נכרים מעוברת שנמגיירה והולידה פלומים. ובמ"פ החולץ (ח"ז ע"ב) הקשו צמוס' (ד"ה מטבילין) דהא אינו גר עד שימול ויטבול. ומיך הרמב"ן דהסדר אינו מעכב, ואם טבל ואח"כ מל, ג"כ הוי גר. ולפי"ז אינו גר בלידתו עד שימול. והקשה כ"ק מו"ר הגר"ם הלוי ז"ל מצדקס, דא"כ למה חייבין משום אחזק מן האם. וי"ל דאיירי שנמגיירה אמן בחוץ ארבעים יום, דאכתי מילא בעלמא נינהו (נ"ט ע"ב), וא"ל גירות צפני ענמן לכו"ע.

והנראה ליישב כזה הוא, דאף שמצריכים גירות לולד שנולד מעכ"ם הבא על בת ישראל, מ"מ אין זה משום שהוא גוי גמור, אלא באמת הוא ישראל אלא דאכתי לא הוי בכלל קדושת ישראל דיחוס הקדושה תלוי באבות כדכתיב למשפחותם לבית אבותם, וכמו שקדושת כהונה תלוי באבות כמ"כ קדושת ישראל תלוי באבות, ולא סגי במה שמתייחס אחריה, ולזה צריך גירות כדי לקבל עליו קדושת ישראל. ונראה דלגירות כזה אין צריכים כלל לדעתו מפני שמחויב הוא להכנס תחת כנפי השכינה, כיון שהוא כבר ישראל, וכמ"ש כ"ב ש"מ כאן דהקטנים שהיו בעת מתן תורה נעשו ישראלים גמורים משום שבני אברהם יצחק ויעקב הם והיו מחויבים להכנס תחת כנפי השכינה.

ולפי"ן לא קשה מה שהקשינו על תוס' בולד שנולד מעכ"ם הבא על בת ישראל שיהא פטור מפדיון הבן משום דנכרי הוא ושיהיה מותר בקרובות אמו, דבאמת ישראל הוא כיון דאמו מישראל ומתייחס בתרה. ויתיישב כזה גם דברי הרמב"ן דבמעוברת שנתגיירה דנעשית ישראלית גם הבעובר נעשה ישראל אפי' אי עובר לאו ירך אמו הוא, דמ"מ ישראל הוא כיון דאמו ישראלית אלא שחסר לו בקדושת ישראל וע"ז מהני טבילה והמילה שיהא ישראל גמור. וכזה תתורץ קושית הגרעק"א, שאם אמו נתגיירה בעוד שהיתה מעוברת גם הבעובר נעשה לישראל גמור, אלא דצריכים גירות לעובר בכדי לקבל עליו קדושת ישראל, ולזה אין אנו צריכים לדעת כלל, כמ"ש השטמ"ק דמחויב הוא להכנס תחת כנפי השכינה, וע"כ מהני גירות האם לעובר בלי זכייה ושליחות.

(19) ח' אר"ט בתמוז ב כח

והנלע"ד בישוב קשיות הנ"ל. דהני דס"ל דצריך גרות אין הכונה דהוא עכ"ם גמור. ורק דיש בו צד עכ"ם גם כן. והיינו דבעכ"ם הבא על בת ישראל מתייחס הולד לשניהם ביחד להאב ולהאם. דהרי אין לנו ילפותא שיתיחס לצד אחד בכה"ג דצד אחד עכ"ם וצד אחד ישראל. ומהכ"ת נימא שיהי הולד כולו ישראל ויתיחס רק להאם. וגם שיתיחס רק להאב העכ"ם גם כן לא אמרינן, דקרא דלמשפחותם לבית אבותם אלא איירי בעכ"ם. וגם משום טעמא דאולינן אוד הפגום ל"ש בצד אחד עכ"ם וחד צד ישראל כמו שנתבאר להלן. וגם י"ל דפגום לא מיקרי רק מפסולי קהל אבל עכ"ם לא מיקרי פגום. וכיון דאין לנו ילפותא למי יתייחס אמרינן דמתייחס לשניהם. וע"כ יש בו צד עכ"ם משום דמתייחס גם כן לאביו העכ"ם. אבל מתייחס ג"כ לאמו ומצד זה הוא ישראל ג"כ ומחויב במצות. ומוכרח ע"כ להתגייר. ואין זה חידוש לומר כן. דהרי לולא הילפותא בישראל דמתייחס רק לאביו משום למשפחותם לבית אבותם. הי' גם כן הדין כן בישראל דמתייחס לאביו ולאמו. ועל כן בצד אחד עכ"ם דליכא ילפותא אמרינן דמתייחס לשניהם כנ"ל.

ואין להקשות דאם כן יהיו יוצאי מצרים מותרים בקרוביהם, דהא קבלו עליהם את התורה (שמות מ, י) ולא נולדו בחיוב, ויהיו מותרים בקרוביהם, אין זה קשיא, דהם הוכרחו לקבל, דהא כפה עליהם הר כגיגית כדלקמן (ש"י שמות יט, יז), ולא אמרינן כזה דהוי כקטן שנולד. דודאי מי שנתגייר מעצמו, כגון גוי, כיון דלא היה צריך לגייר והוא מגייר עצמו - הוי כריה אחרת לגמרי, אבל ישראל שיצאו ממצרים - כיון שהיו מחויבים לקבל את התורה, והיו מוכרחים לזה, אין זה כקטן שנולד. ותדע לך דאם לא כן יקשה לך דהא בודאי נתגיירו כדמוכח בפרשת משפטים (ש"י שמות מ, י), שהרי היו צריכים מילה וטבילה וקרבן (ש"י שמות טו), ואפילו הכי אין להם דין כגור להיות מותר בעריות.

(20) ח' אר"ט בתמוז ב כח

(21) ב"מ חגה וי"ט ט

והנה דברים אלו מובאים בספר שב
 שמעמח להג' בעל קלוה"ח ז"ל
 בהקדמה ולא ביאר כוונת רבינו המהר"ל
 ז"ל ונלענ"ד בכוונתו דל"ש בישראל בקבלת
 התורה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי כיון
 דרואים אנו דכפה הקב"ה עליהם הר
 כגינים ואמר להם אם תקבלו את התורה
 חוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם אי"כ
 הרה הקב"ה דישראל אין חיומן כ"א עפ"י
 תורה הקדושה והם שורשם וחיומם
 בתורה אי"כ ל"ש בזה גר שנתגייר כקטן
 שנולד דמי דלדבריה הרי עיקר כתיבת
 התורה לישראל מפני שהם שייכים לה
 וז"ל שלהם מפאת שהם בני אברהם יצחק
 ויעקב ודוקא בנר הכא להמגייר מאומה
 אחרת הרי הוא מפריד עלמו מאומות העולם
 שכל חיומם ושורשם עפ"י טבעי השמים
 ומדבק עלמו בהש"ת ה"ה כקטן שנולד
 אמנם ישראל הוא להיפוך דבאמת הם
 נתייעדו מראש לקבלת התורה רק שהיו לריכין
 בללאה דרך כור הכרזל במלרים ועל מנת כן
 ילאו ממלרים לקבל על עלמו את התורה
 וכוה נשלמם חכלית הבריחה שלהם שהוכנו
 לזה מלא מפאת חיומם בני אברהם יצחק
 ויעקב אשר נשבע ד' להם ליתן להם תוס' ק'
 ולהנחיל להם א"י וא"כ איך שייך בזה לומר
 דהוי כמו קטן שנולד. וזה ברור בכוונת
 רבינו ז"ל:

(22)

כ"ט ט
כ"ח ט

וי"ל דהתם משום דנתגיירו
 אבותיהם וניחא להו במאי דעבדו אבהון. ותו
 דאלו זרע אברהם כבר נצטוו על המילה ולהכניסם
 מקטנתם בבריתו, ואין זה אלא גמר גדות. כ"ל.

(23) ה"ק? גמ' לפק שגמ' ט

והנה ביבמות (דף [סב.] ס"ו). פליגי ר"י ור"ל, בבב"ב שהיה לו בנים ונתגייר, דר"י סבר קיים
 פריה ורביה, שהרי יש לו בנים. ור"ל סבר גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, וצריך לקיים פריה
 ורביה. ולכאורה תיקשי, הא דאמרו שם בש"ס [יבמות סא:] כפלוגתא דב"ש וב"ה, ב"ש סברי ב'
 זכרים, וב"ה סברי זכר ונקבה, וטעמא דב"ש שם, דילפי ממשה, שהיה לו שני בנים ופירש מן
 האשה. וב"ה ילפי מבריתו של עולם זכר ונקבה. ואמרינן ב"ה לילפי ממשה, ומשני משה מדעתו
 לפירש, והסכים הקב"ה על ידו ע"ש. וא"כ לב"ש דילפי ממשה, נהי דקיים פריה ורביה בב' זכרים,
 הא בשעת מתן תורה דין גרים יש להם, ולר"ל צריך לקיים פריה ורביה דהוי כקטן שנולד. אלא
 דלפמ"ש בגור אריה, דע"י ההכרח אין הגר כקטן שנולד, ניחא גם לר"ל.

ובזה יתיישב קושית התוס' [יבמות סב. ד"ה זכתיב], שלא דברו אהרן ומרים במשה, עד אחר
 בקברות התאווה. משום דקודם, היו סבורים דגר שנתגייר כקטן שנולד, וצריך לקיים פריה ורביה,
 ואף שהיו לו בנים מקודם. וא"כ רדאי לא ביטל משה המצוה מדעתו, ואמנם הקב"ה צוה עליו.
 אולם אחרי רואם בקברות התאווה שנאסרו להם עריות. וזה מטעם דגר מוכרח לא הוי כקטן
 שנולד כמ"ש בספר גור אריה. וכבר קיים משה פריה ורביה בבניו הראשונים. ומצאו פתח לחשדו
 שמדעתו פירש, כיון שאינו מבטל מצוה בזה, דגם לב"ה קיים פריה ורביה בב' בנים, רק שהם
 מוסיפין דגם בזכר ונקבה גמי, לדעת [הספרי] (הירושלמי). ולזה התרעמו הלא גם בנו דגר ה'. עד
 ושהשיב להם הקב"ה, פה אל פה אדבר בו, אני הסכמתי לדבריו.

(5)